

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
Факултет “Международна икономика и политика”
Катедра “Международни икономически отношения и бизнес”

Утвърдил:
Проф. д-р Матилда Александрова
Заместник-ректор по учебната дейност

ВЪПРОСНИК

за държавен изпит за бакалавърска степен по специалност
“Международни икономически отношения”

Важно! Въпросникът е разделен на тематични кръгове означени с римски цифри. Под всеки тематичен кръг са изброени дисциплините, включени в него.

I. Теория на международните икономически отношения и международна търговия

Включени дисциплини: “Теория на МИО” и “Международна търговия”

1. Съвременна система на международните икономически отношения. Същност, структура, основни форми и участници. Глобализация и регионализация. Глобално икономическо управление и институционална рамка. Съвременни тенденции и предизвикателства.
2. Международно движение на капитал. Същност, форми и теоретични обяснения. Видове капиталови потоци. Емпирични проблеми и парадокси. Роля и ефекти на преките чуждестранни инвестиции.
3. Международна миграция на трудови ресурси. Същност и видове. Теоретични подходи и модели. Фактори и мотиви за миграция. Икономически ефекти за страните на произход и приемане.
4. Макроикономическа политика в отворената икономика. Цели и инструменти на икономическата политика. Макроикономическо равновесие и модел IS–LM–BP. Ефекти на фискалната и паричната политика при различни валутнокурсви режими. Външнотърговски мултипликатор.
5. Меркантилизъм и класически теории за международната търговия. Основни идеи и ограничения на меркантилизма. Теория на Адам Смит за абсолютните предимства. Теория на Дейвид Рикардо за сравнителните предимства и изгодите от международната търговия.
6. Неокласическа теория на международната търговия. Модел на Хекшер–Олин и ролята на факторните пропорции. Теорема за изравняване на цените на факторите. Теорема на Столпер–Самуелсон. Парадокс на Леонтиев.
7. Съвременни теории за международната търговия. Икономии от мащаба и вътрешноотраслова търговия. Теория за жизнения цикъл на продукта. Теория на конкурентните предимства на страните.
8. Международна търговска политика и протекционизъм. Инструменти на търговската политика – мита и нетарифни ограничения. Икономически ефекти от търговската защита. Съвременни проявления на протекционизма.

Литература по „Международна търговия“:

1. Данов, Д. (2006). Международна търговия с услуги и интелектуални продукти. Издателски комплекс УНСС. София. 177 стр.
2. Rahman, M. N., & Rahman, N. (2023). International trade: Past, present and future. Nova Publishers.
3. Krugman, P., Obstfeld, M., & Melitz, M. (2023). International trade: Theory & policy (Global edition, 12th ed.). Pearson.
4. Chinn, M. D., & Irwin, D. A. (2025). International trade. Cambridge University Press.

Литература по „Теория на МИО“:

1. Желев, П. (2015). Теория на международните икономически отношения. София: Издателски комплекс – УНСС
2. Krugman, P., Obstfeld, M., & Melitz, M. (2023). International economics: Theory and policy (12th ed.). Pearson.
3. Pugel, T. (2024). International Economics (18th ed.). McGraw-Hill
4. Bulatov, A. (Ed.). (2023). World economy and international business: Theories, trends, and challenges (1st ed.). Springer International Publishing.

II. Европейска икономика

Включени дисциплини: “Европейска икономика”

1. Етапи на икономическа интеграция и митнически съюз на ЕС. Зона за свободна търговия. Митнически съюз. Общ пазар. Икономически и паричен съюз. Икономически ефекти от интеграцията. Регионална интеграция в ЕС. Същност и характеристики на митническия съюз. Премахване на митническите бариери. Обща външна митническа тарифа. Ефекти от митническия съюз. Значение за вътрешния пазар.
2. Обща търговска политика на ЕС, вътрешен пазар и политика по конкуренция. Същност и компетенции. Търговски споразумения. Антидъмпингови мерки. Антисубсидийни мерки. Мерки срещу държавна помощ. Място на ЕС в световната икономика. Структура на външната търговия. Сравнителни предимства. Експортна специализация. Свободно движение на стоки, услуги, хора и капитал. Нетарифни бариери. Принцип на взаимното признаване. Хармонизация – хоризонтален и вертикален подход. Антитръстово законодателство, контрол върху концентрациите, картели и държавна помощ.
3. Бюджетна политика, кохезионна политика и Обща селскостопанска политика на ЕС. Структура на бюджета. Приходи и разходи. Приоритети на финансиране. Принципи на бюджета. Роля за икономическото развитие. Цели на кохезионната политика. Инструменти и фондове. Регионално сближаване. Основни елементи на ОСП. Директни плащания. Развитие на селските райони. Устойчиво развитие.
4. Еврозона и парична политика на Европейската централна банка. Икономически и паричен съюз. Критерии за членство. Роля на Европейската централна банка. Инструменти на паричната политика. Ценова стабилност. Макроикономическо равновесие.

Литература:

1. El-Agraa, A.M., The European Union: Economics and Policies, 9th edn, Cambridge University Press, 2011.
2. Бонева, С., Европейска икономическа интеграция: бюджет и бюджетна политика на ЕС, Университетско издателство „Стопанство“, УНСС, 2012.
3. Моралийска, М., Лекционни курсове по дисциплината „Европейска икономика“ и дисциплината “Търговска политика на Европейския съюз”, УНСС.
4. Хаджиниколов, Д., Европейска икономика, Издателски комплекс на УНСС, 2016.

III. Международен бизнес и маркетинг

Включени дисциплини: “Международен маркетинг”, “Международни бизнес операции първа част” и “Международни бизнес операции втора част”

1. Същност, основни характеристики и класификация на международните бизнес операции.
2. Сделка за международна продажба (класическа външнотърговска сделка) – икономически и управленски аспекти. Технология на осъществяване. Външнотърговски преговори.
3. Външнотърговски договор – условия за количество, качество, цена и доставка. Правни условия. Incoterms 2020 – същност и приложение в практиката. Външнотърговски документи.
4. Разновидности на класическата външнотърговска сделка: посреднически, компенсационни и лизингови сделки – предимства и предизвикателства.
5. Трансфер на знания и опит. Същност и обхват на трансфера на технологии. Лицензионно съглашение. Същност и видове договори за франчайзинг. Основни условия в договора за франчайзинг.
6. Промислено коопериране и прехвърляне на дейност /outsourcing/. Икономически и управленски аспекти на сделката за промислено коопериране. Съвременни методи за оценката на целесъобразност на сделките за промислено коопериране. Прехвърляне на дейности - алтернатива на преките задгранични инвестиции. Предпоставки и рискове при прехвърлянето на дейности. Форми и направления на прехвърлянето на дейности.
7. Инженерингова дейност. Инженеринговият процес като обект на управление. Видове инженеринг. Технология на подготовката и провеждането на търга. Икономически и управленски аспекти на договорите за инженерингови услуги.
8. Публично-частно партньорство: основни характеристики, основни форми, икономическа целесъобразност.
9. Стратегически съюзи и стратегически партньорства: цели, характеристики, сходства и различия. Механизми на стратегическите съюзи и партньорства.
10. Международен маркетинг – основни характеристики. Стратегии в международния маркетинг.
11. Поведение на потребителя и международен маркетинг. Културният фактор и поведението на потребителя. Модели за поведение на потребителите. Сегментиране на международните пазари.
12. Международен маркетингов микс и политики по микса – продуктова, ценова, дистрибуционна и комуникационна.

Литература по МБО – Първа част:

1. Cavusgil, S.T., Knight, G., Riesenberger, J. (2025). International Business: The New Realities. 6th edition. Pearson
2. Информационен митнически портал. <http://info.mitnica.com>
3. David, P. (2021). International Logistics: The Management of International Trade Operations. 6th edition. Cicero Books, LLC
4. Soler, D. (2022). Practical guide to the rules Incoterms 2020: rights and obligations on the goods in international trade. Marge Books

Литература по МБО – част 2 и Международен маркетинг:

1. Каракашева Л., Боева Б, Василева А., Лозанов А., Международен маркетинг, ИК УНСС, София, 2016
2. Каракашева Л., Международен бизнес: Част II, ИК УНСС, София, 2016
3. Kumar, V. (2024). International marketing research: A transformative approach. Springer Nature.
4. Meyer, K. E., Li, J., & Brouthers, K. D. (2023). International business in the digital age: Global strategies in a world of national institutions. Journal of International Business Studies, 54(4), 577
5. Czinkota, M. R., Ronkainen, I. A., Gupta, S. (2021). International Business (9th ed.). Cambridge: Cambridge University Press
6. Dana, L. P., Salamzadeh, A., Mortazavi, S., & Hadizadeh, M. (2022). Investigating the impact of international markets and new digital technologies on business innovation in emerging markets. Sustainability, 14(2), 983

IV. Международен мениджмънт и ВИО на България

Включени дисциплини: “Международен мениджмънт”, “Международен финансов мениджмънт” и “ВИО на България”

1. Стратегическо управление в международния бизнес.
2. Културен фактор и международен мениджмънт. Теория на културните различия
3. Управление на човешките ресурси в международния бизнес.
4. Задгранични инвестиционни решения: анализ на странови риск, оценка на инвестиционни алтернативи и методи на международно капиталово бюджетиране, международни сливания и придобивания (типологизация, ефекти на синергия и защитни механизми срещу враждебни придобивания).
5. Финансиращи решения: цена на капитала и капиталова структура на международните компании, кредитни рейтинги, специфики на финансирането с дялов капитал.
6. Основни тенденции и проблеми в развитието на външноикономическата дейност на България.
7. Особености и проблеми при регулирането на външноикономическата дейност на България.

Литература по “Международен мениджмънт”:

1. Боева, Б., Мениджмънт в условия на интернационализация и глобализация, УИ Стопанство, София, 2014.
2. Брънзова, П., & Несторов, Н. (2023). ГЕОГРАФСКА КОНЦЕНТРАЦИЯ И ГЕОГРАФСКА УСТОЙЧИВОСТ НА ИЗНОСА НА ПЧЕЛЕН МЕД ОТ БЪЛГАРИЯ. Икономическа мисъл, 68(1), 59-72
3. Deresky, H., International Management. Managing Across Borders and Cultures, 6e, Prentice Hall, 2009.
4. Hitt, M., R.D.Ireland, R.E.Hoskisson, Strategic Management, Competitiveness and Globalization, 8e, Thomson, South-Western, 2008.
5. Lassere, Ph. Global Strategic Management, Palgrave MacMillan, 2009.
6. Luthan, F., J. Doh, International Management: Culture, Strategy and Behaviour, 7e, McGraw Hill/Irwin, 2009.
7. Rigsbee Ed, Developing Strategic Alliances, Crisp Publ, Menlo Park, 2000.

Литература по “ВИО на България”:

1. Лозанов, О., Външноикономически отношения на Република България, Авангард прима, София, 2009.
2. Христова-Балканска, И., Бобева-Филипова, Д., Пенева, Т., & Костадинов, А. Търговско-инвестиционните отношения БЪЛГАРИЯ-КИТАЙ (2022). УИ „Паисий Хилендарски“, София, 2022.

Литература по „Международен финансов мениджмънт”:

1. Цанов, Цв. (2006). Международни сливания и придобивания – управленски и икономически аспекти. Научни трудове, Том 1/2006, С.: УИ „Стопанство”, с. 239-289.
2. Eun, C. and Resnick, B. (2018). International Financial Management, 8th Ed., McGraw-Hill Education.
3. Shapiro, A.C. (2023). International Financial Management, 11th Edition, Wiley.

V. Международни пазари и цени

Включени дисциплини: “Конюнктура и прогнозиране на международните пазари” и “Цени и ценообразуване на международните пазари”

1. Особености на международните пазари като обект на изучаване. Характеристика на пазарния механизъм като саморегулираща се система, движена от пазарната конкуренция.

Видове пазарни структури според конкуренцията и съотношението “търсене-предлагане”.
Пазарни и ценови особености на различните типове пазарни структури

2. Видове дисбаланси в световната икономика: икономически цикли, структурни кризи, аграрни кризи, специфични кризи. Характеристика и особености на дисбалансите в световното възпроизводство при цикличните и структурните диспропорции.
3. Влиянието на нецикличните фактори с трайно и кратковременно действие върху международните пазари.
4. Система от показатели за изучаване на общостопанската и пазарната конюнктура.
5. Единство и различие между пазарна, фирмена и договорна цена. Стадии в процеса на ценообразуването. Ценообразуващи фактори на международните пазари.
6. Ценовите категории международна и външнотърговска цена – общото и различното между тях; критерии за избор на представителна международна цена.
7. Видове ценова информация за международните пазари; публикуеми и непубликуеми цени. Характерни черти и особености на ценообразуването на международни организирани пазари.
8. Ценови съотношения на международните пазари. Ценови сравнения по страни (comparative price levels) на базата на паритета на покупателната сила (PPP).

Литература по “Конюнктура и прогнозиране на международните пазари”:

1. Guerard, J. B. (2022). The leading economic indicators and business cycles in the United States: 100 years of empirical evidence and the opportunities for the future. Palgrave Macmillan.
2. International Monetary Fund. (2025). World economic outlook: Global economy in flux, prospects remain dim. IMF.
3. World Bank. (2024). Global economic prospects: Sectoral developments and risks. World Bank.
4. Zeihan, P. (2022). The end of the world is just the beginning: Mapping the collapse of globalization. Harper Business.

Литература по “Цени и ценообразуване на международните пазари”:

1. Петков, В. (2014). Видове цени и тяхното приложение на международните стокови пазари. София: ГорексПрес.
2. Hinterhuber, A., & Liozu, S. M. (Eds.). (2024). Innovation in pricing: Contemporary theories and best practices. Routledge.
3. Nagle, T. T., Hogan, J. E., & Zale, J. (2023). The strategy and tactics of pricing: A guide to growing more profitably (7th ed.). Routledge.
4. Schindler, R. M. (2023). Pricing strategies: Harvesting product value (2nd ed.). SAGE Publications.

VI. Международни финанси

Включени дисциплини: “Международни финанси” и “Финансиране на международната търговия”

1. Валутен пазар и валутен курс. Детерминанти на валутния курс. Влияние на валутнокурсните промени върху икономическите процеси в съвременния свят. Валутнокурсни режими.
2. Платежен баланс. Структура, принципи за съставяне и регулиране. Видове салда и икономическа интерпретация.
3. Международна парична и финансова система. Основни елементи и етапи в развитието. Глобални финансови институции. МВФ, Световната банка, Банка за международни разплащания – функции и съвременни проблеми.
4. Европейски паричен съюз – елементи и етапи на развитие. Оптимална парична зона. Ползи и разходи от участие в ЕПС. Критерии за номинална конвергенция. Основни принципи и съвременни проблеми на ЕПС. Роля на Европейската централна банка.

5. Средства за международни плащания в международната търговия.
6. Форми на международни плащания: същност, видове и приложение.
7. Краткосрочно, средносрочно и дългосрочно финансиране на международната търговия.
8. Рискове и техники за хеджиране в международната търговия.

Литература по “Международни финанси”:

1. Кирова, С. (2018) Международни финанси. София: Издателски комплекс на УНСС.
2. Chinn, M. and Irwin, D. (2025) International Finance. Cambridge: Cambridge University Press.
3. Nguyen, T.V. (2023) Fundamentals of International Finance. Peter Lang.
4. Pilbeam, K. (2023) International Finance. 5th edn. Bloomsbury Publishing.

Литература по “Финансиране на международната търговия”:

1. Стоименов М., Годорова В., Финанси на международната търговия, Трето преработено издание, Изд, Тракия-М, София, 2018.
2. Cowdell P., Derek Hyde, International Trade Finance, 8th Edition, School of Finance, 2008.
3. The Geneva Convention 1930, Uniform Law on Bills of Exchange, Promissory Notes and Cheques.
4. ICC Uniform Customs and Practice for Documentary Credits, UCP 500.
5. ICC Uniform Rules for Collections, URC 522.
6. ICC Uniform Rules for Bank-to-Bank Reimbursements under Documentary Credits, URR 525.
7. Unidroit Convention on International Factoring, 1988, Unidroit

Настоящият въпросник е обсъден и приет на заседание на КС от 19.05.2026 г. с Протокол № 435. Влиза в сила от юнска сесия на учебната 2025/2026 г.

2026 г.
гр. София

Ръководител катедра „МИО и бизнес“:

(доц. д-р Васил Петков)